

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Психологічне консультування (за категоріями клієнтів)

Ступінь вищої освіти:	Магістр
Спеціальність:	053 Психологія
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	весінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	Залік

Автор курсу та лектор:

Побокіна Галина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

старший викладач кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

galina0189@ukr.net	+38-066-923-16-16	Viber за номером телефону	за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Метою лекційних занять за дисципліною є розкриття сучасних наукових концепцій, понять, методів і технологій соціального консультування, формування знань та навичок консультування різних груп населення; забезпечення майбутнім спеціалістам достатнього рівня знань для діагностування, корекції та консультаційної роботи з населенням

Метою самостійної роботи за дисципліною є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів; формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань; розвиток морально-вольових зусиль; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання: **Знання:** загальні принципи психологічного консультування; прийоми та техніки впливу, які використовуються у різних психологічних школах; характеристику умов ефективного консультативного процесу; особливості поведінкових та емоційних проявів, що характерні для різних психологічних порушень.

Вміння: виділяти та адекватно аналізувати особливості поведінкових та емоційних порушень; застосовувати психологічні знання на практиці; робити аналіз психологічних ситуацій, які виникають у різних людей, в різних обставинах; проводити діагностику з будь-якими клієнтами; знаходити шляхи психологічної допомоги для різних категорій клієнтів.

Передумови до Для засвоєння дисципліни повинні бути знання з: «Загальна психологія»,

**початку
вивчення:**

«Психологія особистості», «Диференційна психологія», «Психодіагностика».

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у оволодінні знаннями та уміннями що застосовують у напрямках у психології та які використовуються в якості єдиного методу вивчення психіки спостереження суб'єкта за змістом і актами власної свідомості.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуал науки та / або практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідж новизни та / або практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження техніки
практичної

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консульта іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для сфери психології.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адапт професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та кер цінностями.

СК11. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень у формі наукових звітів різних форм (тез, статей, доповідей, презентацій).

ПР12. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР13. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Предмет, проблеми та значення психологічного консультування. Визначення психологічного консультування. Простор о ва і тимчасова організація консультативного процесу	4/2	Форми і цілі психологічного консультування. Принципи психологічного консультування. Співвідношення психологічного консультування та психотерапії. Методологічні підходи до психологічного консультування. Теорія особистості як методологічна основа психологічного консультування. Обстановка консультування. Структурування часу консультування. Етапи ведення консультативної бесіди.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2.	Особистісні якості психолога-консультанта Вплив професійної діяльності на особистість консультанта. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта.	4/2	Особистісні якості психолога-консультанта. Шкідливі риси для психолога-консультанта. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта. Вміння психолога консультанта. Аспекти професійної деформації особистості психолога. Причини виникнення "синдрому емоційного вигорання". Вимоги до професійної підготовки психолога-консультанта. Суть професії консультанта. Професійна підготовка, кваліфікація, функції та етика консультанта.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3.	Комунікативні техніки консультативної допомоги та професійний етикет	2/2	Сутність комунікативних технік. Види комунікативних технік (мовчання, емпатичне слухання, прояснення, рефлексивна вербалізація, інтерпретація, саморозкриття, конфронтація, підведення підсумків). Професійний етикет.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
4.	Правила і техніки встановлення контакту в психологічному консультуванні. Перенесення і	4/2	Консультативний контакт Вербальний і невербальний контакт. Терапевтичний клімат. Поняття перенесення. Риси консультування й психотерапії.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	контрперенесення в консультуванні психотерапії		Поняття "нейтральність". Вивчення поняття контрперенесення. Причини контрперенесення.	Індивідуальні завдання.
5.	Процес психологічного консультування. Інтерв'ю як метод психологічного консультування	4/2	Фази психоконсультування. Методи дії (впливу). Послідовні стадії поведінки клієнта ("Розморожування, "зміни", або рух до змін, "повторне заморожування). Технологія проведення бесіди. Психоконсультативна бесіда. Організація психоконсультативної бесіди. Поняття інтерв'ю. Види методів інтерв'ю психологічного консультування.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6.	Характеристика методів в груповому та індивідуальному консультуванні. Робота з індивідуальним стилем життя в психологічному консультуванні	4/2	Види творчих методів. Окремі творчі методи в груповому та індивідуальному консультуванні. Поняття індивідуального життєвого стилю. Робота з життєвим сценарієм в психологічному консультуванні. Методи роботи з індивідуальними стилями життя і сценаріями. Метод аналізу ранніх дитячих спогадів у роботі з життєвим стилем особистості.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
7.	Поняття групового психологічного консультування. Кризове консультування	4/2	Поняття і специфіка групового консультування. Організаційне психологічне консультування. Стадії кризового консультування. Психологічне консультування при переживанні втрати.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
8.	Телефонне консультування	2/2	Поняття і особливості. Переваги і недоліки. Етапи. Психологічний аналіз діяльності консультанта. Особистісні особливості психолога-консультанта на телефоні довіри. Проблеми ефективності телефонного консультування	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
9.	Основи сімейного консультування	2/2	Основні принципи консультування в сім'ї. Традиційні моделі сімейного консультування. Професійна	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			позиція консультанта його функції. Психологічна допомога сім'ї, яка чекає на дитину. Консультування сім'ї з проблеми розлучення. Консультування з приводу складнощів у взаєминах з дітьми.	Тести. Індивідуальні завдання.
10.	Особливості консультування різних вікових груп. Спеціальні проблеми психологічного консультування	4/2	Умови ефективності роботи консультанта. Особливості консультування дітей дошкільного віку. Особливості консультування дітей молодшого шкільного віку. Особливості психологічного консультування підлітків та юнацтва. Психологічне консультування з проблем, пов'язаних з віковими кризами у дорослих. Консультування тривожних клієнтів. Рівні тривожності. механізмів психологічного захисту. Консультування при реакціях страху та фобіях. типи емоційних реакцій. Консультування вороже налаштованих та агресивних клієнтів.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
11.	Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції, клієнтів які плачуть, істеричних особистостей, обсессивних особистостей. Консультування при параноїдальних розладах.	2/2	Консультування при переживанні провини. Джерела екзистенційної провини. Характеристика істериків, з якими проблемами звертаються до консультанту. Істеричні симптоми. Сутність консультування обсессивних особистостей. Поняття абсесія. типові особливості стилю обсессивно-компульсивної особистості. Сутність манії переслідування. Формула "чотирьох А".	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
12.	Особливості консультування клієнтів. Консультування асоціальних особистостей.	2/2	Поняття асоціальність. Розгляд асоціальних клієнтів та їх психологічне консультування. Поняття алкоголізм.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	Консультування при алкоголізмі. Консультування при сексуальних проблемах		Психологічна допомога при алкоголізмі. Принципи праці з алкоголіком. Визначення терміну "секс" і "сексуальність". Мета сексуальної поведінки. Типи сексуальних відхилень. Дев'ять правил сексологічного консультування.	Тести. Індивідуальні завдання.
13.	Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах	2/2	Консультування клієнтів із психосоматичними розладами Консультування клієнтів із депресією і суїцидними намірами	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
14.	Особливості консультування при суїцидних намірах. Консультування людей при переживанні втрати.	2/2	Сутність стану клієнта коли він в депресії. Поняття самогубство. Перелік потенційних самогубців. умови, що сприяють можливості самогубства. Консультування у випадку смерті близької людини. Термін розлучення, вплив розлуки на клієнта. модель Kubler-Ross. Принципи, які слід враховувати консультанту в роботі з людиною, що помирає.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

- Афанасьєва Н. Є. Психологічне консультування в екстремальних та кризових умовах : [навчальний посібник] / Н. Є. Афанасьєва, О. Ф. Алімов. – Х. : УЦЗУ, 2008. – 122 с.
- Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навчальний посібник / І.М. Цимбалюк // Модульно - рейтинговий курс. - К. : ВД «Професіонал», 2005. - 656 с.
- Алімов О.Ф. Психологічне консультування в екстремальних та кризових умовах : навчальний посібник / О.Ф. Алімов, Н. Є. Афанасьєва. – Х. : УЦЗУ, 2008. – 122 с.
- Самошкіна Л.М. Основи психологічного консультування : навчальний посібник / за ред. чл.-кор. АПН України, проф. Е. Л. Носенко. – Д. : Вид-во ДНУ, 2011. – 332 с.
- Васьківська С.В. Основи психологічного консультування : навчальний посібник / С.В. Васьківська. - К. : Четверта хвиля, 2004. - 256 с.
- Максимова Н.Ю. Сімейне консультування : навч. посіб. / Н. Ю. Максимова. - К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. - 304 с. - Бібліогр. : с. 300–302.
- Смігунова О. В. С Основи управлінського консультування : [Курс лекцій] / О. В. Смігунова. – Харків. : «Міськдрук». - 2011. - 73 с.
- Коқун О.М. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення : Методичний посібник / Н. А. Агаєв, І. О. Пішко, Н. С. Лозінська, В. В. Остапчук. - К. : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. – 282 с.
- Митник О. Я. Психологічне консультування : навч. – метод. посіб / О. Я. Митник, І. В. Томаржевська. – К. : Видавничий дім «Слово», 2016. – 128 с.

Інформаційні ресурси.

1. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
2. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>
3. Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>

Методичне забезпечення

1. Федоренко Р. П., Шкарлатюк К. І. Психологічний практикум з консультування: зміст, прийоми, технології [Текст]: навч. посіб. для студ. Вищ. Навч. Закл. III - IV рівнів акредитації / Раїса Петрівна Федоренко, Катерина Іванівна Шкарлатюк. – Луцьк: Східноєвроп. Нац. Ун-т ім. Лесі Українки, 2012. - с. –(Посібники та підручники ВНУ ім. Лесі Українки).
2. Хомич Г. О. Основи психологічного консультування: навч. посіб. / Г.О. Хомич., Р.М. Ткач - К.: МАУП, 2004. 152 с.
3. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування : [навчальний посібник] / С. В. Васьківська. – К. : Четверта хвиля, 2004. – 256 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів засобами:– за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.
<i>Завдання і заняття:</i>	Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.